

100

VYHLÁŠKA

Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky

z 13. marca 2005,

**ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zaobchádzaní s nebezpečnými látkami,
o náležitostiach havarijného plánu a o postupe pri riešení
mimoriadneho zhoršenia vôd**

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky podľa § 81 ods. 2 písm. g) zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) (ďalej len „zákon“) ustanovuje:

§ 1

Táto vyhláška upravuje podrobnosti

- a) o zaobchádzaní s nebezpečnými látkami,
- b) o náležitostiach plánov preventívnych opatrení na zamedzenie vzniku neovládateľného úniku nebezpečných látok do životného prostredia a na postup v prípade ich úniku (ďalej len „havarijný plán“),
- c) o postupe pri riešení mimoriadneho zhoršenia kvality vôd alebo mimoriadneho ohrozenia kvality vôd (ďalej len „mimoriadne zhoršenie vôd“).

§ 2

(1) Zaobchádzať s nebezpečnými látkami možno len v stavbách a zariadeniach, ktoré sú

- a) stabilné,
- b) nepriepustné,
- c) odolné a stále voči mechanickým, tepelným, chemickým, biologickým a poveternostným vplyvom; ak ide o použité umelé látky, musia byť aj odolné proti starnutiu,
- d) zabezpečené proti vzniku požiaru,
- e) zabezpečené možnosťou vizuálnej kontroly netesností, včasného zistenia úniku nebezpečných látok, ich zachytenia, zužitkovania alebo vyhovujúceho zneškodnenia,
- f) technicky riešené spôsobom, ktorý umožňuje zachytenie nebezpečných látok, ktoré unikli pri technickej poruche alebo pri deštrukcii alebo sa vyplavili pri hasení požiaru vodou,
- g) konštruované v súlade s požiadavkami slovenských technických noriem.

(2) Stavbami a zariadeniami podľa odseku 1 sú najmä ťažobné objekty a s nimi súvisiace zariadenia, sklady, plochy vrátane príslušných zariadení, na ktorých sa skladujú nebezpečné látky v prepravných nádržiach alebo v obaloch, nádrže, rozvody, manipulačné plochy, produktovody, prečerpávacie stanice, dotlačáacie stani-

ce, čerpacie stanice na horľavé kvapaliny a vykurovacie oleje, nádrže a kontajnery umiestnené na dopravných prostriedkoch.

- (3) Zaobchádzať s nebezpečnými látkami v inundačných územiach vodných tokov možno len v stavbách a zariadeniach, ktoré musia byť navrhnuté tak, aby
- a) sa ich poloha nemohla zmeniť ani pri najvyšších vodných stavoch, pričom musia mať najmenej 1,3-násobné zabezpečenie proti vztlaku prázdneho zariadenia alebo prázdnej časti zariadenia,
 - b) voda nemohla vniknúť do plniaceho, odvzdušňovacieho alebo iného otvoru ani pri najvyššom možnom vodnom stave a vyplaviť z nich nebezpečné látky,
 - c) sa ich mechanické poškodenie vylúčilo napríklad plávajúcimi predmetmi alebo ľadochodom.

§ 3

Opatreniami podľa § 39 ods. 2 a 3 zákona, ktoré sa musia vykonať na stavbách a zariadeniach, v ktorých sa zaobchádza s nebezpečnými látkami, sú

- a) vykonanie skúšok tesnosti nádrží, záchytných vaní, rozvodov, produktovodov
 1. pred ich uvedením do prevádzky,
 2. každých päť rokov od vykonania prvej úspešnej skúšky,
 3. každých desať rokov pri škodlivých látkach uvedených v prílohe č. 1 zozname II bode 8 zákona okrem nádrží vizuálne kontrolovateľných a dvojplášťových vizuálne nekontrolovateľných s trvalou indikáciou medziplášťového priestoru,
 4. po ich rekonštrukcii alebo oprave,
 5. pri ich uvedení do prevádzky po odstávke dlhšej ako jeden rok,
- b) vypracovanie a aktualizovanie prevádzkových poriadkov, plánov údržby a opráv a plánov kontroly,
- c) pravidelné oboznamovanie obsluhy stavieb a zariadení s poriadkami uvedenými v písmene b) a s plánmi podľa osobitného predpisu,¹⁾
- d) vykonávanie pravidelných kontrol ich technického stavu a funkčnej spoľahlivosti pri nádržiach, ktoré sú zvonku vizuálne nekontrolovateľné, raz za desať rokov a pri nádržiach, ktoré sú vizuálne kontrolovateľné, raz za 20 rokov a podľa výsledku prijať opatre-

¹⁾ § 8b ods. 1 písm. b) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 330/1997 Z. z. o bezpečnosti práce a ochrane zdravia pri práci v znení neskorších predpisov.

- nia na odstránenie zistených nedostatkov a následne určiť termín ich ďalšej kontroly,
- e) riadne prevádzkovanie vybudovaných monitorovacích systémov na zisťovanie a sledovanie vplyvu stavieb a zariadení na podzemnú vodu a zabezpečenie vyhodnotenia výsledkov monitorovania,
- f) vedenie záznamov o skúškach nepriepustnosti, prevádzke, údržbe, opravách a kontrolách a ich predloženie na požiadanie orgánu štátnej vodnej správy,
- g) riadne vyčistenie stavieb a zariadení po ukončení ich prevádzky a vykonanie takých opatrení, aby sa nemohli opätovne uviesť do prevádzky ani náhodným spôsobom a na nevyhnutný čas zabezpečiť naďalej prevádzkovanú vybudovaného monitorovacieho systému.

§ 4

(1) Jednoplášťové nadzemné nádrže na skladovanie nebezpečných látok musia byť umiestnené v záchytnej vane. Objem záchytnej vane musí byť rovnaký ako objem nádrže. Ak je v záchytnej vane umiestnených viac nádrží, je na určenie objemu záchytnej vane rozhodujúci objem najväčšej z nich, najmenej 10 % zo súčtu objemov všetkých nádrží v záchytnej vane, ak slovenská technická norma²⁾ neurčuje inak. Záchytná vaňa nemôže mať žiadny odtok; prípadný prepad musí byť bezpečne zaistený do nádrže určenej na zachytenie nebezpečných látok na účely ďalšieho využitia alebo zneškodnenia.

(2) Jednoplášťové nadzemné nádrže na skladovanie hospodárskych hnojív sa umiestňujú v záchytných vaniach, len ak sa nachádzajú v ochranných pásmach vodárenských zdrojov, v blízkosti vodných tokov, odkrytých podzemných vôd a na území s veľmi priepustným podložím.

(3) Jednoplášťové podzemné nádrže na skladovanie nebezpečných látok uvedených v prílohe č. 1 zozname II bodoch 7 a 8 zákona možno zriaďovať bez možnosti vizuálnej kontroly netesnosti nádrže.

(4) Bez záchytných nádrží možno prevádzkovať výkonné transformátory do 630 kVA umiestnené na stožiároch, prúdové a napäťové prístrojové transformátory a väzobné kondenzátory s olejovou náplňou s menovitým napätím 110 kV, 220 kV a 400 kV umiestnené vo vonkajších rozvodniach veľmi vysokého napätia.

(5) Potrubie na prepravu nebezpečných látok sa musí viesť nad zemou; nevzťahuje sa to na podzemné rozvody, ktoré spájajú nádrže so zariadeniami na spotrebu vykurovacieho oleja v budovách alebo v zariadeniach s výdajnými miestami na čerpacej stanici pohonných látok. V týchto prípadoch podzemné rozvody musia byť konštrukčne riešené tak, aby sa možný únik nebezpečných látok zachytil a nedostal sa do prostredia súvisiaceho s vodou okrem rozvodov slúžiacich na prepravu určitých nebezpečných látok uvedených v prílohe č. 1 zozname II bodoch 7 a 8 zákona. Ak nemožno z bezpečnostných dôvodov viesť potrubie nad zemou, možno ho uložiť v zemi.

(6) Rozoberateľné spoje a armatúry na potrubí ulože-

nom v zemi sa musia uložiť vo vodotesných kontrolných šachtách a musia byť pravidelne vizuálne kontrolované alebo vybavené signalizáciou netesnosti spojov.

(7) Kontrolný systém na zisťovanie prípadných únikov nebezpečných látok zo stavieb a zariadení tvorí s nimi jeden konštrukčný celok.

§ 5

(1) Návrh havarijného plánu je potrebné pred jeho predložením Slovenskej inšpekcii životného prostredia (ďalej len „inšpekcia“) na schválenie prerokovať so správcom vodohospodársky významných vodných tokov, prípadne s prevádzkovateľom verejnej kanalizácie. Havarijný plán sa aktualizuje pri organizačnej zmene a pri zmene charakteru výroby alebo rozsahu výroby. Aktualizovaný havarijný plán sa predkladá inšpekcii na schválenie.

(2) Náležitosti a zásady spracovania havarijného plánu sú uvedené v prílohe.

§ 6

(1) Inšpekcia prešetrí opodstatnenosť ohláseného mimoriadneho zhoršenia vôd a upovedomí o tom orgány štátnej správy, obec, správcu vodného toku a iné právnické osoby a fyzické osoby, ktoré môžu prispieť k zneškodneniu mimoriadneho zhoršenia vôd a k odstráneniu jeho škodlivých následkov; súčasne oznámi, či bude vyžadovať spoluprácu a či je známy pôvodca mimoriadneho zhoršenia vôd.

(2) Inšpekcia upovedomí o mimoriadnom zhoršení vôd právnické osoby, ktorých práva môžu byť dotknuté pri nakladaní s vodami, a pri mimoriadnom zhoršení vôd v ochranných pásmach prírodných liečivých zdrojov Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky. Podľa potreby požiada obce, na ktorých území sa môžu škodlivé následky prejaviť, aby zverejnili vznik mimoriadneho zhoršenia vôd aj s predpokladanými účinkami a ochranou pred nimi v mieste obvyklým spôsobom.

(3) Ak inšpekcia ustanoví zo zástupcov právnych subjektov, ktorých požiadala o spoluprácu, pracovnú skupinu, oznámi jej členom miesto a čas stretnutia pracovnej skupiny.

(4) Ak je pôvodca mimoriadneho zhoršenia vôd známy, postupuje pôvodca mimoriadneho zhoršenia vôd pri jeho zneškodňovaní podľa havarijného plánu. Inšpekcia v prípade potreby vydáva pôvodcovi mimoriadneho zhoršenia vôd nevyhnutné príkazy na zneškodnenie mimoriadneho zhoršenia vôd a na odstránenie jeho škodlivých následkov.

(5) Pracovná skupina

- a) posúdi mimoriadne zhoršenie vôd a jeho vplyv na vodný tok a na podzemné vody,
- b) vykoná obhliadku miesta a overí pôvodcu mimoriadneho zhoršenia vôd,
- c) preskúma vykonané bezprostredné opatrenia na zneškodnenie mimoriadneho zhoršenia vôd,

²⁾ Napríklad STN 920 800 Požiarna bezpečnosť stavieb, horľavé kvapaliny.

- d) navrhne postup a opatrenia na zneškodnenie mimoriadneho zhoršenia vôd a na odstránenie jeho škodlivých následkov,
- e) skontroluje plnenie opatrení podľa havarijného plánu pôvodcu, plnenie opatrení uložených inšpekciou pôvodcovi mimoriadneho zhoršenia vôd, prípadne právny subjektom, ktorých požiadala o spoluprácu pri riešení mimoriadneho zhoršenia vôd,
- f) poskytuje informácie verejnosti,

- g) vypracuje konečnú správu o mimoriadnom zhoršení vôd.

§ 7

Zrušuje sa § 11 až 13 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 556/2002 Z. z. o vykonaní niektorých ustanovení vodného zákona.

§ 8

Táto vyhláška nadobúda účinnosť 1. apríla 2005.

László Miklós v. r.

**Príloha
k vyhláške č. 100/2005 Z. z.****NÁLEŽITOSTI A ZÁSADY SPRACOVANIA HAVARIJNÉHO PLÁNU**

Havarijný plán sa skladá z týchto častí:

- A. Titulný list**
- B. Organizačné opatrenia**
- C. Technické opatrenia**

A. Titulný list

Titulný list obsahuje

1. presný názov a sídlo organizačnej jednotky, pre ktorú je havarijný plán spracovaný,
2. dátum spracovania havarijného plánu,
3. meno a priezvisko autora havarijného plánu,
4. schválenie havarijného plánu vedúcim organizácie – dátum, meno, priezvisko a podpis,
5. dátum, číslo rozhodnutia a názov príslušného inšpektorátu inšpekcie, ktorým bol havarijný plán schválený.

B. Organizačné opatrenia**I. Hlásenie mimoriadneho zhoršenia vôd**

1. Hlásenie v rámci organizácie.
 1. Opis hlásenia mimoriadneho zhoršenia vôd.

Uvedú sa menovite osoby a ich funkcie, ktoré majú byť o mimoriadnom zhoršení vôd neodkladne informované, spôsob podania informácie a spôsob spojenia v pracovnom čase a mimopracovnom čase. Pri kontaktných osobách sa uvedie telefónne číslo a adresa.
 2. Spôsob hlásenia mimoriadneho zhoršenia vôd nadriadenému orgánu s uvedením osôb a spôsobu spojenia v pracovnom čase a mimopracovnom čase.
2. Opis hlásenia mimoriadneho zhoršenia vôd mimo organizácie.

Opis hlásenia mimoriadneho zhoršenia vôd mimo organizácie s uvedením názvu orgánov a organizácií, ako aj osôb, ktorým sa musí mimoriadne zhoršenie vôd bezodkladne nahlásiť, spôsob podania informácie a spojenia v pracovnom čase a mimopracovnom čase s uvedením telefónneho čísla, elektronickej pošty a adresy.

II. Zabezpečenie činnosti pri mimoriadnom zhoršení vôd

1. Určenie technika pre mimoriadne zhoršenie vôd a jeho zástupcu zodpovedného za riadenie zásahu pri mimoriadnom zhoršení vôd, spôsob jeho aktivácie v pracovnom čase a mimopracovnom čase.
2. Zoznam zamestnancov zaradených do tejto činnosti pri mimoriadnom zhoršení vôd a spôsob ich aktivácie v pracovnom čase a mimopracovnom čase.
3. Spôsob zabezpečenia zneškodnenia mimoriadneho zhoršenia vôd najmä potrebnou technikou, sledovaním kvality vody, dostupnosťou energetických zdrojov, zdrojom pitnej vody, zdravotníckou službou.
4. Pokyny na dopĺňovanie zásob a prostriedkov potrebných na zneškodňovanie mimoriadneho zhoršenia vôd a ich kontrolu s určením zodpovednej osoby.
5. Školenie zamestnancov a pravidelné nácviky zásahov.
 1. Obsah školenia zamestnancov zaradených do činnosti pri zneškodňovaní mimoriadneho zhoršenia vôd.
 2. Spôsob pravidelného školenia zamestnancov zaradených do služby pri zneškodňovaní mimoriadneho zhoršenia vôd s možnosťami cvičenia pri zásahu.
6. Aktualizácia havarijného plánu.
 1. Aktualizácia priebežne pri každej zmene údajov uvádzaných v havarijnom pláne.
 2. Určenie povinnosti a osobnej zodpovednosti za pravidelnú aktualizáciu havarijného plánu, predovšetkým údajov týkajúcich sa činnosti pri zneškodňovaní mimoriadneho zhoršenia vôd.
7. Správa o vykonaných opatreniach pri mimoriadnom zhoršení vôd.

8. Zoznam miest uloženia ďalších exemplárov havarijného plánu.
9. Doklad o oboznámení všetkých zamestnancov s havarijným plánom a s povinnosťami z neho vyplývajúcimi; uvedie sa miesto školenia, dátum konania školenia, meno osoby, ktorá vykonala školenie, menný zoznam zaškolených zamestnancov, podpisy zaškolených zamestnancov.

C. Technické opatrenia

I. Všeobecné údaje

1. Znak mimoriadneho zhoršenia vôd.
2. Hydrologické a hydrogeologické pomery územia.
 1. Hydrogeologické zhodnotenie územia lokality vrátane stavby podložia, hĺbky hladiny podzemnej vody, smer prúdenia podzemných vôd.
 2. Opis širších vzťahov lokality územia organizačnej jednotky najmä vo vzťahu k povrchovým vodám a podzemným vodám, vodárenským zdrojom, prírodným liečivým zdrojom, prírodným minerálnym vodám a k ich ochranným pásmam.
3. Spôsob odkanalizovania najmä do vodného toku, verejnej kanalizácie.
4. Zoznam nebezpečných látok, s ktorými sa v organizačnej jednotke zaobchádza, s uvedením
 1. zaradenia nebezpečnej látky do skupiny podľa prílohy č. 1 k zákonu,
 2. ročného obratu (nákup alebo produkcia),
 3. maximálnej skladovacej kapacity a predpokladaného maximálneho havarijného úniku.Uvedú sa tie látky, ktoré sú podľa prílohy č. 1 k zákonu uvedené ako obzvlášť škodlivé látky, škodlivé látky a látky im príbuzné.
5. Charakteristika nebezpečných látok.
 1. Fyzikálno-chemické vlastnosti nebezpečných látok a ich vlastnosti pri zlúčení s vodou.
 2. Ich charakteristika z hľadiska toxicity na človeka a vodné organizmy pri únikoch a vniknutí do povrchových vôd, podzemných vôd, prípadne do pôdy.
 3. Charakteristické znaky mimoriadneho zhoršenia vôd spôsobeného určitou nebezpečnou látkou.
 4. Informácie o spôsobe zneškodňovania nebezpečných látok v určitom prostredí, najmä vo vode a pôde.
6. Opis skladovania a zaobchádzania s nebezpečnými látkami v organizačnej jednotke.

Uvedú sa

 1. stavby a zariadenia, v ktorých sa nebezpečné látky skladujú podľa veľkosti a ich technického zabezpečenia, so stručným opisom ich stavebnej úpravy z hľadiska potrebných havarijných objemov, nepriepustnosti a odolnosti proti skladovaným nebezpečným látkam, kontrolných a zabezpečovacích systémov,
 2. manipulačné a skladovacie plochy, ich veľkosť, ochrana proti vode z povrchového odtoku, stavebná úprava z hľadiska ich ochranných a izolačných vlastností. Taktiež sa uvedie informácia o početnosti ich využívania a protihavarijné zabezpečenie v prípade neželateľného úniku pri zaobchádzaní s nebezpečnými látkami,
 3. potrubné rozvody, uvedie sa ich dĺžka, konštrukčný materiál, druh spojov, spôsob uloženia a kontroly možných únikov.
7. Predpokladané možnosti havarijných únikov nebezpečných látok z priestorov ich skladovania, z priestorov ich manipulácie, pri doprave potrubím, pri doprave kolesovými a koľajovými dopravnými prostriedkami.
8. Vytýpovanie možných únikových ciest nebezpečných látok s okamžitou identifikáciou miesta a príčiny vzniku mimoriadneho zhoršenia vôd. Únikovými cestami nebezpečných látok sú kanalizačný systém organizačnej jednotky, verejná kanalizácia, vodný tok, podzemná voda a pôda.
9. Pomôcky, náradie a technika, ktoré možno použiť pri havarijných únikoch nebezpečných látok. Uvedie sa zoznam pomôcok, náradia a techniky, miesto ich uskladnenia a spôsob ich dostupnosti.
10. Zoznam právnických osôb a fyzických osôb, ktoré môžu poskytnúť pomôcky, náradie, techniku a personál, a opis predpokladanej pomoci z hľadiska odborného posúdenia technického vybavenia, materiálového zabezpečenia a výkonu činnosti, najmä kontaktné adresy a mená zodpovedných zamestnancov týchto organizácií, na ktoré sa možno obrátiť v prípade potreby.
11. Preprava nebezpečných látok mimo areálu organizačnej jednotky.

Ak organizačná jednotka zabezpečuje prepravu nebezpečných látok vlastnými dopravnými prostriedkami, podrobne sa rozpracujú pokyny a zásady pre postup pri havarijnom úniku nebezpečných látok počas prepravy.
12. Grafická príloha, ktorá obsahuje
 1. plán činnosti organizácie na zamedzenie mimoriadnemu zhoršeniu vôd,

2. situačný plán, ktorý obsahuje

1. topografické situačné znázornenie areálu organizačnej jednotky vzhľadom na vodné toky, zdroje podzemných vôd, prírodných liečivých zdrojov, prírodných minerálnych vôd v ich ochranných pásmach,
2. situáciu stokovej siete nachádzajúcej sa v areáli organizácie s jej napojením buď na vlastnú čistiareň odpadových vôd, na verejnú stokovú sieť, alebo na vodný tok s vyznačením uzáverov a záchytných nádrží na zachytenie možných únikov nebezpečných látok v areáli a s vyznačením miest možného vniknutia nebezpečných látok do stokovej siete nachádzajúcej sa v areáli organizácie,
3. situačné zobrazenie rozmiestnenia skladov manipulačných plôch a rozvodov nebezpečných látok v areáli organizačnej jednotky; možnosti vyplavenia nebezpečných látok hasiacimi látkami a ich vniknutia do stokovej siete nachádzajúcej sa v areáli organizácie,
4. situačné zobrazenie skladu pomôcok, náradia a techniky na zásahy pri mimoriadnom zhoršení vôd.

V situačnom pláne sa zvýraznia objekty, ktoré potrebujú zvýšenú ochranu.

II. Bezprostredné opatrenia na zneškodnenie mimoriadneho zhoršenia vôd

1. Odstránenie príčin mimoriadneho zhoršenia vôd a zamedzenie ďalšiemu úniku.

Podrobný opis technických opatrení a pracovných postupov pri zamedzovaní ďalšiemu unikaniu nebezpečných látok z objektov, v ktorých sa skladujú, potrubných rozvodov, čerpacích a prečerpávacích staníc, manipulačných plôch pri možných vytypovaných poruchách.

2. Zachytávanie uniknutých látok.

Podrobný opis technických opatrení a zásahov na zachytenie únikov nebezpečných látok v havarijných nádržiach, manipulačných a nádvorných plochách, vo voľnom teréne, v stokovej sieti nachádzajúcej sa v areáli organizácie, vo verejnej stokovej sieti, v povrchových vodách a v podzemných vodách; tento postup platí aj v prípade vyplavenia nebezpečných látok hasiacimi látkami.

Opatrenia na lokalizáciu nebezpečných látok uniknutých do podzemných vôd možno vykonať len v úzkej spolupráci s odbornou hydrogeologickou organizáciou.

III. Následné opatrenia na odstránenie škodlivých následkov mimoriadneho zhoršenia vôd

1. Zber uniknutých nebezpečných látok.

Podrobný opis spôsobu odstraňovania zachytených nebezpečných látok vzhľadom na ich špecifické fyzikálno-chemické vlastnosti z havarijných objektov, zo spevnených a nespevnených plôch, zo stokových systémov, z povrchových vôd, podzemných vôd a z pôdy.

2. Dočasné uskladnenie a zneškodnenie pozbieraných nebezpečných látok, kontaminovanej zeminy, kalov a znečistených vôd.

Určenie miesta na dočasné uskladnenie pozbieraných nebezpečných látok a kontaminovanej zeminy, kalov a znečistených vôd s opisom technického riešenia zabezpečenia dočasnej skládky proti možnému úniku znečistenia z tejto skládky, ak nemožno vyviezť tieto látky na miesto ich zneškodnenia.

Určenie miesta a spôsobu zneškodnenia pozbieraných nebezpečných látok, kontaminovanej zeminy, kalov a znečistených vôd s uvedením spôsobu ich odvozu.

3. Asanácia zasiahnutých území.

Opis asanácie zasiahnutého prostredia, spôsob čistenia kontaminovaných objektov, kanalizačných systémov, vodných tokov (vrátane brehov), terénu, pôdy a podzemných vôd.

4. Monitorovanie zasiahnutého územia.

Podrobný opis spôsobu sledovania kvality vôd, ktoré môžu byť haváriou zasiahnuté alebo ovplyvnené.